

Bardzo ważnym elementem wpływającym na rozwój dziecka jest twórczość plastyczna.

"Twórczość to zdolność do wszelkiego rodzaju wytworów lub pomysłów, które są w zasadzie nowe lub nowatorskie i nie były uprzednio znane osobie wytwarzającej" (Dreverdahl).

Twórczość ta nie musi być celowa, ale nie może to być jałowe fantazjowanie, chociaż nie musi mieć bezpośredniego praktycznego zastosowania albo też być doskonałym lub skończonym wytworem.

Pasuje ona znakomicie do procesu kształtowania osobowości i postawy otwarcia na świat. Sztuka to niezbędny element pełnego i twórczego życia człowieka. Tak jak ciało nie może istnieć bez wody, tak dusza ludzka nie może istnieć bez takich wartości jak: piękno, dobro, miłość i prawda. Przeżywanie i rozumienie tych wartości stanowi o bogatej, wrażliwej i świadomej osobowości ludzkiej. Droga do ich poznania prowadzi poprzez własne doświadczenia, umiejętności, rozumienie rzeczy i zjawisk w życiu człowieka. Sztuki plastyczne umożliwiają właśnie zdobycie tych umiejętności małemu dziecku, ponieważ malarstwo, rysunek modelowanie wpływają ze spontanicznej potrzeby dziecka.

Wychowanie plastyczne jest koniecznym i nieodzownym czynnikiem wszechstronnego rozwoju dziecka. Kultura przeżyć, ich siła i jakość będą tym bogatsze, im wcześniej dziecko zacznie obcować ze sztuką. Środowisko przedszkolne wpływa nie tylko na rozwój dziecka, ale odgrywa decydującą rolę w społecznieniu się grupy. Bardzo ważną rolę na zajęciach odgrywa nauczyciel - nauczyciel innowacyjny, twórczy, poszukujący, otwarty na świat i problemy, który na zajęciach podsuwa dzieciom coraz to nowsze i ciekawsze techniki plastyczne oraz atrakcyjne przybory i materiały. Poznanie różnych środków wyrazu plastycznego ułatwia realizację oryginalnych, nowych pomysłów, a także zachęca do sięgnięcia po trudniejsze tematy.

Głównym jednak motorem pobudzającym aktywność twórczą jest stosowanie ciekawych technik i narzędzi, pozwalających każdemu dziecku na swobodne eksperymentowanie i ujawnienie swojego "Ja". Dzieci rysują i malują, to co je zaciekawia i interesuje. Oglądając przez nie wykonane obrazki, poznajemy tematykę ich zainteresowań oraz poznajemy przedmiot ich wyobrażeń, uczuć i myśli - co ma swoje źródło w przeżyciach i doświadczeniach dziecka.

Zadaniem nauczycieli i rodziców dzieci w wieku przedszkolnym jest rozwijanie wszelkich zdolności dziecka, dzięki czemu kształtuje ono swą osobowość i zwiększa szanse swojego powodzenia w szkole i w życiu.

Żeby jednak zdawać sobie sprawę z tego, czym powinny być zajęcia plastyczne i jak powinny być traktowane, aby spełniały nakreślone zadania, trzeba wiedzieć, jaką rolę odgrywa rysunek w rozwoju psychiki dziecka.

"Plastyka jest formą wyrażania pragnień, nadziei, wątpliwości, radości i smutków oraz najbardziej fantastycznych marzeń" S. Popek.

Działalność artystyczna dzieci w wieku przedszkolnym obejmuje rysowanie, malowanie, modelowanie oraz różne formy artystycznej ekspresji jak śpiew, taniec czy próby twórczości literackiej. Dziecko najchętniej wypowiada się poprzez rysunki, które są jednym z rodzajów zabaw. O tym świadczy sposób, w jaki je wykonuje, z własnego popędu, dla zabawy, z ochotą, twórczo. Znajduje w nich spełnienie utajonych życzeń, myśli, ogarnia na swój sposób rzeczywistość, uświadamia sobie tę rzeczywistość, tworząc ją raz jeszcze w swych rysunkach. Rysuje, bo to mu sprawia przyjemność, bo to je bawi. Jest nieświadome korzyści, które z tej zabawy płyną, nie wie, że zbliża się do rzeczywistości, że w schematach rysunkowych zdobywa punkt wyjścia do rysunkowego jej opanowania, że się rozwija w tej zabawie i że jego rysunki stają się coraz lepsze i doskonalsze. Znajduje zadowolenie w swoich rysunkach, bo wyrażają to, co ono ma do powiedzenia - spełniają życzenia. Chodzi tu oczywiście o rysowanie twórcze i samorzutne, z pamięci i wyobraźni, gdyż twory dzieci zawdzięczają swój wdzięk w dużym stopniu właśnie temu, że widać, iż je dziecko w zabawie i dla zabaw stworzyło.

Dyspozycje twórcze istnieją w każdym z nas, lecz trzeba je tylko w procesie kształcenia obudzić i rozwijać. Pod pojęciem dyspozycji twórczych kryje się przede wszystkim: spostrzegawczość, myślenie twórcze oraz wyobraźnia. Procesy te są podstawowymi elementami struktury uzdolnień plastycznych, dlatego od jakości uzdolnień uzależniony jest poziom wytworów plastycznych.

Spostrzegawczy jest uczeń, który potrafi nie tylko opisać poznane przedmioty i zjawiska, lecz dostrzec w nich różne drobne, trudno nieraz zauważalne, a przy tym istotne właściwości.

Myślenie twórcze wymaga znalezienia różnych rozwiązań problemu, wysuwania kryteriów, znalezienia najtrafniejszego ich rozwiązania. Myślenie twórcze jest wynikiem ćwiczeń i własnych osiągnięć.

Wyobraźnia tworzy nowe obrazy umysłowe. Wyobrażenie pozwala na przewidywanie rezultatów działań. Plastyka ma na celu wszechstronne rozwijanie osobowości uczniów, przygotowanie ich do uczestnictwa w życiu kulturalnym, przez pobudzenie i usprawnienie procesów percepcji wizualnej oraz działalności plastycznej.

Wielką rolę w rozwoju procesów poznawczych tego okresu odgrywają emocje i uczucia. Należy pamiętać, że to co jest zabarwione uczuciowo, łatwiej się spostrzega, dłużej i dokładniej, pamięta, tworzy bogatsze treści wyobrażeniowe. Działalność plastyczna łączy w sobie zabawę, naukę i pracę. Należy pamiętać, że każde dziecko ma swój styl w rysunku, tak jak kształt pisma.

W twórczości plastycznej przeważają wypowiedzi malarskie nad rysunkami i innymi technikami tworzenia. Barwy pasjonują dzieci, dlatego stosuje się wiele różnych technik z wykorzystaniem farb. Dzieci ochoczo łączą kolory, świadomie je łamią, uzyskują wiele odmian tego samego koloru. Dlatego pozwalamy dzieciom całkiem swobodnie dysponować kolorem, eksperymentować nim nie tylko na kartce papieru, a jesteśmy nieraz świadkami powstania prac odznaczających się niezwykłą barwnością i kolorystyczną urodą.

Działalność plastyczną tak organizujemy, aby umożliwić uczniom wyzwolenie własnych sił twórczych we współdziałaniu z nauczycielem. Wychowawca musi głęboko rozumieć potrzeby psychiczne dziecka, które pragnie uzewnętrznić i przekazać otoczeniu swoje przeżycia.

Darzymy swoich wychowanków życzliwością i zaufaniem, okazujemy szacunek każdemu dziecku, nawet mniej utalentowanemu.

Staramy się stworzyć w grupie atmosferę radosnej współpracy.

Podczas własnej pracy twórczej dziecko zaczyna wyrabiać w sobie kryteria oceny dzieła sztuki. Uczy się odczuwać bezinteresowną radość w obcowaniu z pięknym kształtem i kolorem, pragnie tworzenia rzeczy pięknych, rośnie zainteresowanie dla wypowiedzi plastycznej.

Właściwie rozumiane zajęcia plastyczne są nieodzownym i podstawowym elementem wychowania estetycznego, a jeśli są dobrze prowadzone, posiadają wielkie wartości wychowawcze i kształtujące i wpływają na rozwój osobowości wychowanka. Niewątpliwie przez zajęcia plastyczne wyrabia się wrażliwość estetyczną, kształtuje się gust, wychowuje się na przyszłego odbiorcę - człowieka odczuwającego potrzebę obcowania ze sztuką. Ale równocześnie dzięki zajęciom plastycznym rozwija się wrażliwość i spostrzegawczość, a zwłaszcza wyobraźnia, bogacą się, więc procesy poznawcze dziecka, co wpływa na jego rozwój umysłowy. Budzą się nowe zainteresowania, wychowanek doznaje całej gamy uczuć i głębokich przeżyć, a oprócz tego wytwarzają się pożądane cechy charakteru, jak umiejętność współzycia i współpracy z innymi, wytrwałość w pracy, wiara we własne siły, zmienia się stosunek do nauki.

Twórczość plastyczna dziecka będzie bogatsza wówczas, gdy zetknie się ono z różnymi przedmiotami, zjawiskami bezpośrednio, dlatego istotne jest tworzenie możliwości i klimatu do uzewnętrznienia tego, co dziecko pragnie wyrazić. Przeżycia występujące w procesie tworzenia mogą stać się motywacją do dalszych wysiłków, dziecko tworząc odwołuje się do swoich spostrzeżeń, odważniej wyraża swoje sądy, uczy się niezależności myślenia. Ważne jest, by działalność plastyczna dziecka ściśle łączyła się z percepcją otaczającego świata oraz dzieł sztuki, procesy poznawcze i właściwości psychiczne dziecka rozwijają się najintensywniej, jeżeli dziecko obcuje z różnorodnymi zjawiskami i doświadczeniami.

D. Krawczyk

